

# שמעתא עמיקתא

גליון תרמ"ח | פרשת תזריע מצורע | תשפ"ה | קהילת חניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תובכ"א

## הלכות מצויות לספירת העומר

משיעורי

הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א
מו"ק וראש כולל הוראה רמות

ה. ספר שבועות לחור, אבל בספירות הקדומות ספר אף הימים
אם לא אמר אלא היום שבע אחד ויום אחד בלחור, יצא, שהרי כבר הזכיר הימים שעברו כל אחד ביומו. [מ"ב (ס"ק ט). ועי' עוד שם בס"ק כ"ב ובשעה"צ (אות כה)].

ו. ספר בלשון אחר

אם ספר בלשון אחר, כגון ביום ל"ט אמר היום ארבעים חסר אחד, יצא. [מ"ב (ס"ק יא)]. ואם מנה בראשי תיבות כגון שאמר היום ב' ימים וכדו', יחזור לספור בלא ברכה. [בה"ל ד"יה מונח].

ז. ספירה בלשון שאינו מבין

מותר לספור בכל לשון, בתנאי שמבין. ואם ספר בלשון שאינו מבין, אפי' הוא לשון הקודש, לא יצא, דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה. [מ"ב (ס"ק ה). אלא דעי' בכה"ח (אות כ) שפסק ע"פ השאילת יעביץ (סי' קלט) שאם ספר בלח"ל ואם הבין יחזור ויספור בלשון שמבין בלא ברכה].

ח. ספירה בלב

אם ספר בלב לא יצא דהרהור לאו כדבור דמי. [ביאור הלכה ד"יה מונח]. ואם אין בידו לספור בפה על כל פנים ירהרר הספירה בלבו (ועי' בסמך לענין ספירה בכתב). [עי' מ"ב (סי' סב ס"ק ז)]. ואם לא חזר באותו יום לספור בפה, ימנה מכאן והילך בלא ברכה. [עי' במקורות הנ"ל].

ט. ספירה בכתב

אם ספר בכתב ולא התכוון לצאת על ידי ספירה זו, לא יצא, ועליו לחזור ולספור בברכה. ואם כן, יחזור ויספור בלא ברכה, ואם יכול לשמוע הברכה מאחר עדיף טפי. [עי' ברע"א (סי' לז-ב), בשע"ת (סי' תפט אות א) ובערה"ש (שם אות ט)]. ומי שאין בידו לספור בפה, על כל פנים יכתוב הספירה בכתב בכוונה לצאת ידי חובה (ועדיף מספירה בלבו בלבד).

י. ספר שלא כהוגן ותיקן תוך כדי דבור

אם ספר שלא כהוגן, ותוך כדי דבור חזר וספר כהוגן, יצא ידי חובה. [מ"ב (ס"ק לב)].

יא. ספר כהוגן ותוך כדי דבור טעה וספר שלא כהוגן

אם ספר כהוגן, ותוך כדי דבור טעה וספר שלא כהוגן, יצא ידי חובתו. [עי' בבית שלמה (הגהות מנן המחבר או"ח סי' ה אות א). וכן צידד הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א אות ה ובחנה). וכן פסקו הגרש"א זצ"ל והגר"ח שליט"א (הל' חג בחד ספח"ע פי"ו אות יא). וכן דעת הגר"א וי"ט שליט"א (קובץ דרכי הוראה ח"ח). והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ו]. ומכל מקום טוב להחמיר לחזור ולספור כהוגן בלא ברכה. [הגרש"א זצ"ל והגר"ח שליט"א (שם)].

יב. לספור שני מספך

המסתפק איזה יום בספירה יש לספור. יש אומרים שלא מועיל לו לספור הימים שמסתפק בהם. [עי' בערגת חבושם (או"ח סי' קסח אות ד) שמסתפק בזה. והאבני' (יו"ד סי' רמח אות ג) כתב דבכה"ג ספירה אחת מקלקלת חברתה]. ויש אומרים שמועיל לספור באופן זה. [דבר אברהם (שפירא ח"א סי' לד) ועיי"ש שכתב דמ"מ אולי אין לברך בכה"ג. ועי' במקראי קדש (פסח ח"ב סי' סז) ואין דבריו מוכרחים. וכן מבואר בשאלת שלמה (סי' טט)]. ולמעשה אם אין בידו לברר יום הספירה, יספור מספך מבין הימים שמסתפק בהם, ואם מברך על ספירה יש לו על מי לסמך (ובשאר הימים אם התברר היום הנכון, אף לכתחלה ממשיך וסופר בברכה). [ובג"ד אין משום חשש הפסק בין הברכה לספירה כמבואר בשו"ע (סי' לד סעי' ב) ובתבואות שור (סי' יט ס"ק כא). וכן נר' מהנקה"כ (רס"י שכן). וכן פסק המחנ"י (ח"ח סי' מח) דינא' ד"ח הספירה זו. וכן נראה דעת הגרש"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' פג). דעת האור לציון (ח"ג פט"ז אות ז) שבכה"ג יספור בלא ברכה (ד"ש לחוש דספירה בכה"ג אינה בכלל ספירה). ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ג].

יג. בירך על דעת לספור מה שישמע מחברו

אם אינו יודע החשבון ופתח על דעת לסיים כמו שישמע מחבריו, ושתק עד ששמע מחבריו וסיים כמוהו, יצא. [שו"ע (סי' תפט סעי' ה)]. ומכל מקום לכתחלה אין לברך אלא אם כן יודע מתחלה איזה יום עליו לספור. [מ"ב (ס"ק כט) ושעה"צ (אות לז)].

יד. בירך כשברעתה לספור שלא כהוגן ותיקן תכ"ד

אם פתח ואמר: ברוך אתה ה' אמי"ה על דעת לומר "היום ד", שהוא סבור שהם ד', ונזכר שהוא ה', וסיים "היום ה'", יצא ידי חובתו. [שו"ע (סי' תפט סעי' ו)].

טז. בירך על דעת לספור כהוגן וספר שלא כהוגן

יש אומרים שאם פתח ואמר: ברוך אתה ה' אמי"ה על דעת לומר "היום ד'", וטעה וסיים "היום ה'" (שהוא היום שאינו נכון), אינו חוזר ומברך. [שו"ע (סי' תפט סעי' ו)]. והסכמת האחרונים שבאופן זה חייב לחזור לספור ולברך כיון שלא ספר היום הנכון. [מ"ב (ס"ק לב)]. ומפוסקי עדות המזרח נקטו שיש לחזור ולספור בלא ברכה. [בה"ח (אות נז)].

טז. בירך על דעת לספור שלא כהוגן וספר שלא כהוגן ותיקן תכ"ד

אם בעת הברכה היה דעתו על יום אחר וכן ספר בטעות, אם בתוך כדי דיבור נזכר שטעה וסיים תיכף כהוגן ויוצא בזה ידי חובה. [מ"ב (ס"ק לב) וכה"ח (אות עז)].

### ספר ללא כוונה לצאת ידי חובה

א. ענה לחברו איזה יום צריך לספור

אם חברו שאלו מבין השמעות ואילך איזה יום סופרים באותו לילה, והשיב לו היום כך וכך, אע"פ שלא התכוון לצאת ידי חובה, אינו רשאי לחזור לברך על הספירה, אלא חוזר וסופר בלא ברכה. ועל כן על מנת שיוכל לחזור לספור בברכה, יאמר לו "אתמול היה כך וכך". [שו"ע (סי' תפט סעי' ד). ועי' הטעם במ"ב (ס"ק יז וס"ק כב) ובשעה"צ (אות כז ואות כח)]. ואם לא אמר "היום" אין חשש בכל אופן כי עיקר מצות הספירה הוא שיאמר היום כך וכך. [מ"ב (ס"ק ט)]. וכן אם ענה לו בפלג המנחה חזר וסופר בברכה. [שו"ע (שם)]. ועיין בסמוך.

ב. הגיע לשבועות

אם חברו שאלו איזה יום סופרים, וכבר הגיע הספירה למנין שבועות, בדיעבד, אפילו אמר לו היום כך וכך צריך לחזור ולספור בברכה כל שלא הזכיר מנין שבועות. [מ"ב (ס"ק כב)]. וע"כ אם אמר לחברו היום ל"ג בעומר יכול לספור בברכה שהרי לא הזכיר שבועות.

ג. כוון בפירוש שאין כוונתו לצאת ידי חובה

אם מכיון בפירוש שלא לצאת ידי ספירה, יכול לחזור ולספור בברכה. [מ"ב (ס"ק כב). ועי' בביאור הלכה (סד"ה שם) שאם היה בין השמעות והאיש המשיב רגיל תמיד לברך דוקא בצאה"כ, מסתברא באופן זה הוי כמכוין בהדיא שלא לצאת ומותר לו לחזור אחר"כ ולמנות בברכה. ונשאר בצ"ע למעשה].

ד. שאל את חברו האם היום יום פלוני בספירה

שאל את חברו האם היום יום ששי בספירה וכדומה, וענה לו שהדבר נכון (שהוא יום ששי), רשאי לחזור ולספור בברכה. [דכיון שספר מתוך שאלה מוכח שכוונתו שלא לקיים המצוה, ועדיף ממי שענה לחברו ולא כוון לצאת (דהכא מכוון כוונה הפכית שלא לצאת). ועוד דבכה"ח הוה ספירה מספך ומבואר לעיל שיש אומרים שספירה מספך לא שמה ספירה וחזי לאיטרושי שיטתם לדעת רוב הפוסקים שדעה"כ כל יום ויום מצוה בפני"ע היא. ושור"י שכן פסקו הדעת תורה למחרש"ם (שם על סעי' ד) והכה"ח (אות אא)].

### מצות ספירת העומר

מהתורה או מדרבנן

נצטוונו מה"ת לספור מ"ט יום מיום הבאת העומר שהוא יום ט"ז בניסן, שנאמר (ויקרא פכ"ג, פ"ט טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'". ויש אומרים שאף בזמן הזה שאין בית המקדש קיים נוהגת מצוה זו מדאורייתא. [רמב"ם (תוי"מ פי"ז הכ"ד). ועי' בביאור הלכה (סי' תפט ד"ה לספור) שהביא סמוכים לדעה זו (ומשי"כ שכן דעת החינוך דבריו צ"ע, שהרי בחינוך שלפנינו מבואר להיפך. ועי' במנ"ח (אות ה)]. ודעת רוב הפוסקים שבזה"ז שאין בהמ"ק קיים אינה אלא מדרבנן. [חינוך (מצוה שו), וכת' הר"ן (נפסחים יט. ברי"ף) דכן דעת רוב המפרשים]. וכן עיקר. [שו"ע (סי' תפט סעי' ב), מ"ב (ס"ק יד וס"ק כה). ומ"מ דעת הרמ"א (סעי' ד) דחייב לכתחלה לדעת הסוברים שהיא מדא"ו, ע"י במ"ב (ס"ק כה)].

### זמן המצוה

א. זמן המצוה לכתחלה

לכתחלה יש לספור מיד בתחילת הלילה משום "תמימות". [רא"ש (סוף פסחים סי' מ), ט"ז (סי' תרפא ס"ק א), מור וקציעה (רס"י תפט ד"ה והיינו) ומ"ב (שם ס"ק ב). ודעת האג"מ (או"ח ח"ד סי' צט אות א) ד"תמימות" אינו אלא מעלה. אולם דעת האור לציון (ח"ג פט"ז אות א) שהוא דין ואם אינו סופר מתחלה הלילה מקיים המצוה רק בדיעבד]. ומשום זריזין מקדימים למצות. [מור וקציעה (שם) ואג"מ (שם)].

ב. לספור מפלג המנחה

יש אומרים שהסופר ספירת העומר מפלג המנחה ומעלה יצא ידי חובתו. ויש חולקים. ועל כן בשעת הדחק כגון שחושש שלא יוכל לספור אחר כך וכדומה, יספור בזמן זה בלא ברכה. ובבילה יחזור ויספור בברכה (או עכ"פ ביום בלא ברכה). [ביאור הלכה (ד"ה מבעוד יום)].

ג. לספור בבין השמשות

מותר לספור ולברך בבין השמשות [דהיינו עד 17 דקות אחר השקיעה (לוח אר"י ניסן חוהמ"פ א') ואכמ"ל], ומכל מקום המדקדקים סופרים לכתחלה דוקא כשהוא ודאי לילה. [שו"ע (סי' תפט סעי' ב) ומ"ב (שם)]. ועי' משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון י"ב]. ויש אומרים שאם ספר בבין השמשות יש להחמיר ולספור בלילה בלא ברכה. [מ"ב (סס"ק טו) בשם הא"ר].

ד. קיבל שבת מקודם

אם ספר אחר שקיבל שבת מפלג המנחה, יחזור ויספור בברכה. [מ"ב (ס"ק יח). ועי' במ"ב (ס"ק יג) ובשעה"צ (אות יח) שמבואר שאם ספר בפלג מנחה חזר וסופר בברכה. וכן הוא בביאור הלכה (ד"ה מבעוד יום)].

ה. לספור לפני מעריב או לפני הברכה במוצי"ש

אם יצאו הכוכבים רשאי לספור אפילו אם לא התפלל על ערבית, ואפילו במוצאי שבת,

שהרי לילה הוא לכל דבר. [מ"ב (ס"ק יח)]. ועיין בסמוך.

ו. דעתו להתפלל מאוחר בלילה

מי שיש לו מנין קבוע לתפלת ערבית בשעה מאוחרת ואין בדעתו להתפלל כעת, יש אומרים שישמור ספח"ע מיד בתחילת הלילה. [אור לציון (ח"ג פט"ז אות א בהנה ד"ה הנח)]. ואף על פי שעיקר הדין הוא כן, מכל מקום לא נוהגים לספור לפני התפלה, כי ספח"ע הוא דבר הנשכח בקלות ואם כל א' יספור בפני עצמו קרוב מאד שישכחו הספירה לגמרי. [שבת הלוי (ח"ו סי' נג אות ג). ועי' עוד באג"מ (או"ח ח"ד סי' צט) ובמנ"ח"י (ח"ט סי' נה אות ב)].

ז. איחר לתפלה ומצא צבור מונים ספירת העומר

איחר לתפלת מעריב ומצא הצבור סופרים ספירת העומר, יש אומרים שיכול לספור עם הצבור ואחר כך להתפלל. [הנהגות החזו"א (בין פסח לשבועות, עמ' נו אות ד ותשובות והנהגות ח"ב סי' רמח)]. ויש אומרים שיתפלל ואחר כך יספור ד"תדיר קודם". ואם חושש שישכח, יספור ואחר כך יתפלל. [תשובות והנהגות (ח"ב סי' רמח). ועי' במנ"ח"י (ח"ט סי' נו)]. וכן עיקר. [שכן יוצא לכונ"ע. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון רט"ז]].

### אכילה לפני הספירה

א. אכילה ושתיה לפני הספירה

משהגיע זמן צאת הכוכבים אסור לאכול (אפי' כבר התפלל מעריב וקרא ק"ש), עד שישפור. [רמ"א (סי' תפט סעי' ד)]. ויש להחמיר מחצ' שעה הסמוכה לספירה. [מ"ב (ס"ק כג)]. ומכל מקום טעימה בעלמא מותרת, והיינו פת כביצה ולא יותר, או פירות אפי' הרבה. [מ"ב (סי' תלא ס"ק ו)].

ב. מינה שומר

אם ממנה שומר שיזכירונו לספור רשאי לאכול לפני הספירה. [עי' ברמ"א (סי' רלב סעי' ב) ומ"ב (סי' רלה ס"ק יח). וכן פסק הגר"ח זצ"ל (חוט שני ח"ד קובץ ענינים עמי שט), ודעתו שמש"כ המ"ב (סי' תפט ס"ק כג) שקריאת השמש מועילה דוקא לענין אכילה קודם צה"כ היינו כי הוא איננו שומר פרטי ע"כ אין לסמוך עליו].

ג. רגיל להתפלל מאוחר במנין קבוע

הסומכים על היתר דמנין קבוע לענין אכילה לפני קריאת שמע, יכולין לסמוך על היתר זה גם לענין ספירת העומר. [אג"מ (או"ח ח"ד סי' צט)].

### דיני הספירה

א. ספירת ימים ושבועות

צריך לספור הימים והשבועות. כיצד, ביום הראשון אומר היום יום אחד (בעומר או לעומר), עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבע אחד כו'. ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום. [שו"ע (סי' תפט סעי' א)].

ב. ספר ימים לחוד

אם ספר ימים לחוד ולא הזכיר שבועות. יש אומרים שיצא בדיעבד, ויש אומרים שצריך לחזור ולספור ימים ושבועות כדין. ועל כן חוזר וסופר כדין בלא ברכה (ואם שכח לחזור ולספור מונה בשאר ימים בברכה). [מ"ב (ס"ק כ)].

ג. ספר ימים לחוד, אבל באותו שבוע ספר אף השבועות

אם לא אמר אלא היום שמונה ימים ולא סיים שהם שבע אחד וכו', יצא. [מ"ב (ס"ק ט) כי הרי הזכיר השבוע אתמול ביום השביעי].

ד. ספר שבועות לחוד

אם מנה שבועות ולא ימים, כגון שאמר ביום השביעי היום שבע אחד ולא הזכיר ימים כלל, לכל הדעות לא יצא. [מ"ב (ס"ק ז)].

**ה. שמע לפי תומו ספירה מואר**

אם שמע הספירה מאחד מהציבור, ולא נתכוין הסופר להוציאו וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו, יש אומרים שלא יברך כשיספור באותו לילה אפילו אם חשב "אין אני מתכוון לצאת בספירה זו" משום שלא התנה בדעתו בפירוש שילא לצאת בספירה זו". גרז"ו (סי' תפט אות יב). ובזמנינו שאין רגילות לצאת על ידי אחרים נחשב כחשב בפירוש שלא לצאת ויכול לחזור ולברך. [הגרשז"א זצ"ל (שיח הלכה ח"א סי' ח אות כ). ועי' בביאור הלכה (שם סד"ה שאם) הובא לעיל בסמוך].

## שכה לספור באחד מהימים

**א. שכה לספור**

יש אומרים שספירת העומר היא מצוה אחת, ועל כן מי ששכח ולא ספר יום אחד הפסיד שפירתו ומונה והולך בלא ברכה. [הב"י (הל' מנחות קלג ע"ג, הובא בתוס' מנילה כ: ד"ה כל הלילה) ואו"י (ערהל סי' שטט)]. ודעת רוב הפוסקים שספירת העומר כל יום ויום הוי מצוה בפני"ע, ועל כן אם לא ספר יום א' ממשך למנות בברכה. [תוס' (מנחות סו. סד"ה זכר), רא"ש (פסחים פ"י סי' מא), חינוך (מצוה שו), המכריע (לר"י מטראני ה"קו סס"י כט) ועוד]. ולמעשה חוששים לענין ברכה לדעת מיעוט הפוסקים, ועל כן אם לא ספר יום שלם (לא בלילה ולא ביום) מונה והולך בלא ברכה. ועדף שיעקש מאדם אחר שיכוין להוציאו בברכתו. [שו"ע (שם סע' ח). ומי"מ עיקר הדין כרוב הראשונים. וכן משמע מהמ"ב (ס"ק לו). וכן הוא בבית שלמה (סי' קב) ובערוה"ש (אות טו). ועי' משי"כ בסיד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ח].

**ב. שכה לספור בלילה וזוכר ביום**

שכח לא בירך כל הלילה, או אפילו מסתפק אם בירך בלילה, יספור ביום בלא ברכה. [שו"ע (סי' תפט סע' ב) וביאור הלכה (ד"ה שכה). וביאר המ"ב (ס"ק לד) שסופר בלא ברכה לחוש לדעת הסוברים דאין ספירה אלא בלילה]. ומכאן ואילך סופר בכל לילה בברכה. [מ"ב (ס"ק לד)].

**ג. מוסיף אם שכח לספור**

אם הוא מסופק אם דילג יום, סופר בשאר הימים בברכה. [שו"ע (שם סע' ח)].

**ד. שכה לספור וקיבל עליו שבת**

שכח לספור בליל ששי וזוכר לאחר שקיבל עליו שבת מבעוד יום, יספור בלא ברכה, ולאחר מכן רשאי לספור בברכה. [אג"מ (או"ח ח"ד סי' צט אות ב)].

**ה. נזכר אחר ברכת המפיל שלא ספר**

אפילו אם נזכר שלא ספר אחר שבירך ברכת המפיל, עליו לברך ולספור. [הגרשז"א זצ"ל (אשרי האיש שם)]. ולאחר מכן יקרא שוב ק"ש ויאמר איזה פסוקי דרחמי. [ע"י בציי"א (ח"ו סי' כז אות ג), בבאר משה (ח"א סי' סג אות ה) ובארחות רבנו (ח"א עמ' צח אות קלה)].

**ו. שכה לספור יום א' ונמס' באמריקה**

הנוסע מאר"י לאמריקה לא למקום אחר שזמנו מוקדם מאר"י), ושכח לספור ספירת העומר של אותו יום, ובערו כ"ז שעות מיום העבר באר"י אולם באמריקה עדיין יום, יספור שם בלא ברכה וימשיך לספור בימים הבאים בברכה. [הגר"ש ואזנר זצ"ל (מבית לוי ח"ג עמ' לו). ועי' בהרי"ר קודש [מקראי קודש פסח ח"א סי' סג הגה 2].

**ז. הודיע שלא יוכל למנות א' מהימים האם מונה בברכה**

מי שידוע בודאי שלא יוכל לספור א' מהימים מחמת איזה אונס (או משום שעלול לספור שלש כהנוג), ויש אומרים שעליו לספור כל הספירה בלא ברכה, ויבקש מאחר שיוציאנו יד"ח הברכה. אבל אם אינו בודאי שלא יוכל לספור, סופר והולך בברכה (ומי שקבעו לו ניתוח וכדו', יייל דאינו בכלל ודאי דשמא הניתוח ידחה). [ע"י בקנאת סופרים (לגרש"ק זצ"ל סי' לט), בשו"ת שרגא המאיר (ח"ו סי' לא) ובמבית לוי ח"ג עמ' לו אות ח)]. ויש אומרים שבכל אופן יברך. [תשובות והנהגות (ח"ג סי' קמו) ובצל החכמה (ח"ה סי' צח סעי' מה)]. וכן עיקר. [הגרשז"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"א סי' פג), האור לציון (ח"א סי' לו) מטעם אחר, עי"יש. והגרני"ק זצ"ל (חוט שני שבת עמ' שעד) נשאר בזה בצ"ע. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון קפ"א].

**ז. להוציא ריבם ידי חובתם אחר ששכח לספור א' מהימים**

יש אומרים שמי ששכח לספור יום אחד, אע"פ שאינו סופר לעצמו בברכה, מכל מקום יכול להוציא רבים ידי חובתם. [מ"ב (סי' תפט אות ח) בשם ד"ין אחד, מאמ"ר (שם ס"ק י), בעל בית הלוי (הובא בהר צבי ח"ב סי' עה). והפמ"ג (שם מ"ו ס"ק ב) מסיק דאם יש אחר לשמוע ממנו הברכה וודאי יעשה כן]. ויש חולקים. [הפ"ח"ש (שם), ברכ"י (שם) מובא בשע"ת שם אות ה, כי אינו נחשב מחויב בדרך]. ויש להחמיר. [כה"ח (סי' תפט אות צא) ושבת הלוי (ח"ד סי' קנ)]. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון נ"ח].

**ח. ש"ץ ששכח לספור ספירה האם מותר לו לברך מפני הכושה**

ש"ץ ששכח ולא ספר באחד מימי הספירה, ומתבייש שהדבר יודע לציבור, בשעת הדחק רשאי לברך על הספירה. ומי"מ הכל לפי ענין הכושה (ובכה"ג לכתחלה אם אפשר ימנע מלהיות ש"ץ). [ע"י בביאור הלכה (רס"י צב ד"ה תיה צריך לנקבו) שמעד שמותר לברך ברכה לבטלה במקום בושה משום דהוי איסור דרבנן. ואע"פ שנשאר בזה בצ"ע, מי"מ עי"יש במי"ב (סי' תקסו סס"ק ב) דהיכן דיש שיטות המתירות לגמרי, אפשר לשמוך במקום כבוד הבריות, וק"י בגידון דידן דאמזת עיקר הדין כהסוברים דרשאי להמשיך לספור בברכה כמ"ש לעיל באות א'. ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ו]. ובפרט אם הש"ץ הוא ת"ח שיש בזה משום חשש חלול ה'. [ע"י במי"ב (סי' תקסו סס"ק ב). וכן דעת שבת הלוי (ח"ג סי' צו). וכ"ש היכן שהש"ץ מוציא אחרים, עי' באות ז'. וכן דעת הגרשז"א זצ"ל (שם פט"ו אות כא)].

## עבר את קו התאריך

**א. הגיע למקום שהספירה מאוחרת מספירתו**

מי שהיה במזרחו של קו התאריך וספר יום שלישי לעומר, ונסע לכיוון מערב ועבר את קו התאריך והגיע למקום שכבר ספרו יום רביעי לעומר, ובתחילת הלילה יספרו שם יום חמישי לעומר. אם עדיין שם יום רביעי לעומר, יספור יום רביעי בלא ברכה, ושאר הימים ימשיך לספור בברכה. ואם לא ספר יום ד' לעומר, הפסיד יום זה, וימשיך לספור בלא ברכה. [הגרשז"א זצ"ל (מעדני שלמה עמ' כא)].

**ב. הגיע למקום שהספירה מוקדמת מספירתו**

מי שהיה במערב של קו התאריך וספר יום שלישי לעומר, ונסע לכיוון מזרח והגיע למקום שספרו יום שני לעומר, ובתחילת הלילה יספרו יום שלישי לעומר, סופר עמם פעם נוספת יום שלישי לעומר בלא ברכה, וממשיך לספור שאר הימים בברכה. [הגרשז"א זצ"ל (שם)].

**ג. נחסר לו יום אחד**

מי שעבר בימי הספירה את קו התאריך ונחסר או נוסף לו יום א' למנינו, נוהג שבועות לפי המקום שבו נמצא (אע"פ שעברו עליו פחות או יותר מנ' יום). [מנח"י (ח"ח סי' ב)].

## נשים, קטנים ואונן

**א. נשים בספירת העומר**

נשים פטורות ממצות ספירת העומר. [דמ"ע שהז"ג היא כמבואר ברמב"ם (תמיים פ"ו הכ"ב). וכן פסקו המ"א (רס"י תפט) והמ"ב (ס"ק ג). ועי' ברמב"ן (קדושין לג: ד"ה הורו), באבנ"ז (סי' שפד) ובדברי מלכילא (ח"ג סי' ה). ומכל מקום יש אומרים שנשים שוו עליהן חובה לספור ספירת העומר. [מ"א (שם). ובערוה"ש (שם אות ד) הביא שהנשים נהו לברך בכל מי"ע שהז"ר. ועי' במנח"י (מצוה שו' אות ד) ובנזירות שמשוו (שם)]. ויש מקומות שהנשים לא החמירו בזה. [ע"י גרז"ו (סי' תפט אות ב) שכתב ש"במקצת מדיונות" שמו הנשים מצוה זו עליהם חובה. ובמ"ב (ס"ק א) כתי' שמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור]. ויש מפוסקי עדות המזרח שסוברים שאין על הנשים לספור כלל. [ע"י רב פעלים (ח"א קונטרס סוד ישרים סי' יב) שכת' ע"פ הסוד אין למשיך לספור. וכן פסק האור לציון (ח"ג פט"ו אות ח)]. וכל אחת תנהג כמנהגה. [ע"י בזה באורך בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ב].

**ב. נשים הסופרות האם יספרו בברכה**

יש אומרים שנשים הסופרות ספירת העומר לא יברכו על הספירה משום חשש שיטעו ביום אחד מהספירה. [מ"ב (שם ס"ק ג) בשם השולחן שלמה (נשא אות ג). ועי"יש בשלחן שלמה שכת' י"דאי יטעו ביום ולא יודיעין הדין, ועוד דהא אינה מבינה מה היא סופרת ובה מאד צריך ליוזר מה שהוא אומר דאלי"כ לא יצא"ן]. אמנם נשים המדקדקות במעשיהן ויודעות פרטי ההלכה יכולות לברך על ספירת העומר. [הגרשז"א זצ"ל (הלכות חג בחג פ"ב הגה ג)]. ונשי עדות המזרח הנוהגות לספור, אם הן מאלו שנמנעות מלברך על מצות עשה שהז"ג אינן מברכות על מצוה זו [ברכ"י (סי' תפט)], והמנהג הפשוט (אצל עדו"ה) שאינן מברכות.

**ג. קטנים במצות ספירת העומר**

קטן חייב מדין חינוך לספור ספירת העומר. [כן משמע מהשערי תשובה (סי' תפט אות כ), מהערוה"ש (אות טו), מהכת"ס (סי' צט) ועוד. וכן פסק הגרשז"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ד אות ב)]. ואם שחל לספור באחד מהימים מונה והולך בלא ברכה. [הגרשז"א זצ"ל (שם)]. ובשעת הצורך יכול אף לברך. [זוה ע"פ המ"א (סי' רסט ס"ק א) דס"ל דדבר שיש פוסקים המתירין אף לגדול, אף דלא קו"י"ל כן מי"מ לקטן שרי. וכן הוכיח בששי"כ (פ"י אות יד הגה מא), וכן דעת הגרשז"א זצ"ל (חינוך הכנים למצוות הגה עב), ועי' בשמעתא עמיקתא גליון ק"מ].

**ד. אין בירו להנכו לספור בלילה**

כשאין ביד האב לחנך את בנו לספור בלילה כגון שאין דרכו להיות בביתו בזמן זה. יכול לסמוך על הספירה שסופר הקטן בת"ת. [כמי שמצינו לענין חובת האב ללמד את בנו תורה דיוצא עי"ז ששוכר לו מלמד כמבואר ביו"ד סי' רמ"ה סע' ד'. ואע"פ שעיקר הספירה היא בלילה שאז גם יכול לברך לכוי"ע, מי"מ לענין מצות חינוך ניתן לסמוך על המקילין בזה, ע"י ששי"כ (פ"י אות יד הגה מא). ובפרט במצות ספירה דיש מקום לומר דאין האב מחויב לחנך את בנו כשאין האב מצוי בלילה, ע"י בשו"ע (סי' עט ע"ב). והארכנו בזה בשמעתא עמיקתא גליון ק"מ].

**ה. קטן שהגדיל בימי ספירת העומר**

קטן שהגדיל ונעשה בר מצוה תוך ספירת העומר. אם ספר כדין עד יום זה, סופר והולך בברכה. [מהר"ם שיק (ח"ב סי' רסט ד"ה אלא), ערוה"ש (סי' תפט אות טו) הגרני"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד עמ' שעח), האור לציון (ח"א סי' לו וח"ג טז) ועוד. ועי' בשעמתא עמיקתא גליון י"א].

**ו. אונן בספירת העומר**

אונן חייב לספור ספירת העומר. ומכל מקום ימנה בלא ברכה. ושאר הימים (לאחר האנינות) סופר והולך בברכה. [נוב"י (מי ק' או"ח סי' כז ד"ה אמנם) וביאור הלכה (סי' תפט על ס' ח ד"ה בלא ברכה). ועי' בפמ"ג (סי' קצט א"א ס"ק ג) שאם בירך האונן להוציא רבים יד"ח אין יוצאין, דפטור מן הדבר באותו עת מקרי. וע"י בחת"ס (ח"ו סי' לט)]. ויש מפוסקי עדות המזרח שנקטו שאינו סופר כלל. [המנח"י (סי' תפט אות ק). ועי"יש שאם האונן ספר בלילה מעצמו ומדעתו, והיה מי שישתדל בעדו לצרכי קבורת המת, אז שאר ימים מצי לברך ולספור. וכן פסק בכה"ח (אות פה). וצ"ע לשיטה זו באונן דאין מי שישתדל בעדו אם רשאי לספור על תנאי דאם ה'ל כהנובי"י סופר לשם מצוה ואם לאו אין זה אלא ספירה של רשות]. ואף אם אנינותו חלה ביום אחרון שבספירה הדין כנ"ל. [דבר זה תלוי בבי' הטעמים שכת' הנובי"י הנ"ל. ועי' במנח"י (ח"א סי' צא אות כח ס"ק ז) שמסתפק בזה. ולמעשה יי"ל דאף בכה"ג עליו לספור, דהרי משמעות הנובי" דעיקר הטעם לחייבו הוא כי אין בזה משום ביטול עסק בקבורת המת וכ"כ בביאור הלכה (שם), ולפי טעם זה ודאי שסופר בניד', ועוד דמשמע מסתימת דברי הפוסקים דאין חילוק בזה. ואפשר דאף לטעם השני של הנובי"י הדין כן והי"ט דלא חילקו רבנן במצוה זו. ועי' בשמעתא עמיקתא בגליון קל"ח].

# עשיית מלאכה משקיעת החמה

**א. להימנע ממלאכה משקיעת החמה**

נהגו האנשים והנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת, משקיעת החמה ואילך. [שו"ע (סי' תצג סע' ד) ומ"ב (רס"ק ח)]. משום שתלמידי ר"ע נקברו אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה. ועוד משום שאז זמן ספירת העומר ובעומר כתיב שבע שבתות מלשון שבות דהיינו שבזמן הספירה יש לשבות ממלאכה. [מ"ב (ס"ק ט)]. ולפי טעם השני יש לנהוג כן אף בימים שלא נוהגים בהם אבלות. [ע"י בשער הציון (אות טז)]. והנוהגים להחמיר (עיין בסמוך) נוהגים להימנע כל הספירה. [לוח ארץ ישראל (לגרמי"ט סוף חודש ניסן)].

**ב. עד מתי יש להימנע ממלאכה**

לפי טעם הראשון הנ"ל אין להחמיר משקיעת החמה ואילך רק זמן של "כדי קבורה". [שער הציון (אות טז)]. ולפי טעם השני אחר שספר מותר תיכף במלאכה. [מ"ב (ס"ק ט)]. ונוהגים להימנע עד שיספור. [לוח ארץ ישראל (לגרמי"ט סוף חודש ניסן)].

**ג. מאיזה מלאכה יש להימנע**

הנוהגין שלא לעשות מלאכה עליהן להימנע רק ממלאכה שיש בה שיהיו זמן, כגון תפירת בגדים וכדומה, אבל שטיפת כלים וקיפול כביסה וכדומה, מותר. [כה"ח (סי' תצג אות נד) והגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"י"א אות ג)].

**ד. האם המנהג נוהג בזמנינו**

אף בזמנינו יש נוהגים מנהג זה. [ע"י בערוה"ש (סי' תצג אות ט) וכן משמע מהמ"ב שהשמיט דברי החק יעקב בשבסמן. וכן הוא בלוח ארץ ישראל (לגרמי"ט חודש ניסן)]. ויש שלא נוהגים בו. [ע"י בחק יעקב (שם אות יב) שלא ראה נוהרין בזה. וע"י בהליכ"ש (פ"יא הגה 50) שבביתו של הגרשז"א זצ"ל לא נהגו בזה]. וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.

# מנהגי אבלות

## נישואים

**א. מנהג שלא לישא אשה בימים אלו**

נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. אבל לארס ולקדש, מותר. [שע"ת (סי' תצג סע' א)]. ולהחזיר גרושתו שרי, משום שאינו כל כך שמחה. [מ"ב (ס"ק א)]. ויעויין להלן לענין נישואין מל"ג בעומר ואילך.

**ב. בשעת הדחק**

י"י שאם יש שיהיה להשא אשה בימים אלו כגון שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו וכיוצא בו מותר ובתנאי שלא ירבה בשמחה. [נב"ד (ח"ב סי' תרפג) כי לא יד"ף האי מנהגא מאבילות של יום וברור הוא. וכן הביא הפ"ח"ש (סי' תצג) בשם הר"ם לונונאז בספר שתי ידות (נא: וכת' דע"פ אם לא קיים פו"ר שרי]. ויש מחמירים בכל אופן. [שע"ת"ש (שם אות א) בשם במחז"ב ועוד פוסקים]. וכן המנהג להחמיר אף במי שאין לו בנים [מ"ב (ס"ק א)], ומי"מ בשעת הדחק גדול הוא לצורך יש מקום להקל, ויעשו כן בימים שיש נוהגים בהם היתר (עד ר"ח אייר או אחר ל"ג בעומר). [שע"ת"ש (שם) בשם שו"ת חינוך ב"י (סי' כא) ציין לדבירו השעה"צ (שם אות א). ועי' בעקרי הד"ט (או"ח סי' כא אות ג) שכת' בשם הדגמ"ר להתיר בשעת הדחק לעשות נישואין בין פסח לעצרת. ועי"יש בחינוך בית יהודה שהתיר מל"ג בעומר אף במקומות שנוהגים איסור]. ולענין תספורת עי' להלן.

**ג. שידוכין**

מותר לעשות שידוכין עם סעודה, אבל לעשות ריקודים ומחולות נהגו איסור. [מ"ב (ס"ק א)].

## ריקודים וזמר

**א. ריקודים של רשות**

ריקודים ומחולות של רשות יש ליוזר בימים אלו. [מ"ב (ס"ק א)]. ולנוהגין מנהגי אבלות מרי"ח ומראש חדש סיון עד עצרת נוהגין להסתפר, יש להסתפק אם יש להקל בריקודים ומחולות של רשות. [שעה"צ (אות ד)]. ונוהגים להחמיר בזה. [הגרשז"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה ד) ומבית לוי (ח"ח ל'ח)].



**טז. אבל שנשלמו השלשים שלו**

אם נשלמו ימי השלשים בין ר"ח אייר ל"ג בעומר מותר לו להסתפר וטוב לעשות התרה לפני כן. [שע"ת (סי' תצג אות ז) בשם מחז"ב. וכן פסק הנוירות שמשון (שם)]. ויש שהחמירו בזה. [בית דוד (סי' רנז) ודבר משה (ח"א סי' לב) הובא בברכי' (שם אות ד) ובעקרי הד"ט (סי' כא אות א) ובפתי"ש (שם אות ב)].

## ברכת שהחיינו והטוב והמטיב

**א. על בנדים חדשים או על פירות**

יש אומרים שאין ללבוש בגד חדש בימי העומר. [לקט יושר (עמ' 98) בשם רבו התרוה"ד. וע"י תשובות ופסקים (מק"ץ נרדמים סי' טט) שכתב דמחמת אבלות על תלמידי ר"ע נוהגין שלא לעשות כסות חדשה מפסח עד שבועות]. וטעם הדבר הוא משום שמברכים שהחיינו, ואין לברך ברכה זו בימי הספירה כמו שאין מברכים בימי בין המצרים. [גנני יוסף (סי' טט) בשם העוללות אפרים (ח"יב מאמר קז)]. וי"א שמותר לברך שהחיינו (בין על כלים חדשים בין על פירות וכדומה). [מאמר מרדכי (שם סי"ק ב), עיקרי הד"ט (סי' הא אות יז), זבחי צדק (החדשות סי' קיט). וכ"כ בלבושי מרדכי (סי' קנג) והגרש"א זצ"ל (שם)]. וי"א שאם נודמן לו איזה דבר שצריך לברך עליו שהחיינו, לברך. - [מ"ב (סי' תצג סי"ק ב). ודעת הגרש"א זצ"ל (שם) דכוונת המ"ב לאו דוקא]. וכל א' ינהג כמנהגו.

**ב. ברכת הטוב והמטיב**

מותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי העומר. [ע"י בשד"ח (מע' בין המצרים סימן ב סי"ק ג) שכתב שמותר לברכה בימי בין המצרים. וכן האג"מ (ח"ג סי' פ ד"ה ומכונית) אלא שאסר לקנות מר"ח אב דבר שמחייב ברכה זו (ושם איירי לענין מכונית) כי הוא כבנין של שמחה שאסור. וכן הביא בנטעי גבריאל (ק"י אות כב) ע"פ סידור היעב"ץ. וא"כ פ"י בספח"ע דקדילא טפח].

## ימים שנוהגים מנהגי אבלות

**א. ממתי נוהגים דיני אבלות**

יש נוהגים שלא להסתפר מתחילת הספירה (דהיינו מיום שני של פסח). ויש נוהגים מנהגי אבלות מיום שני של ר"ח אייר. [ע"י שו"ע, רמ"א (סי' תצג סעי' ג) ומ"ב (סי"ה וסי"ק יד)]. ולמנהג זה יש אומרים שצריך לזהר שלא לישא אשה ולהסתפר בשני הימים של חודש אייר. ויש אומרים שנוהגים איסור מיום א' דר"ח. [מ"ב (סי"ק טו)]. ויש מקומות שנוהגין להקל רק בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות. ובענינים אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי"ק טו). וע"י בשע"ת (סי"ק א) שצירף המנהג המיקל לעוד צדדים אף לנהג איסור].

**ב. בחולו של מועד פסח (לנוהגים מיום שני של פסח)**

יש אוסרים ריקודים ומחולות של רשות אפילו בחולו המועד פסח. [משמעות הפמ"ג (א"א סי"ק א)]. ויש מתירין. [כן מובח מהשע"י (אות ד) שהביא פסקו של הפמ"ג רק על ר"ח סיון ועד העצרת. וכן המנהג. [הגרש"א זצ"ל (הל' חג בחג ספח"ע פ"ז הגה 95)].

**ג. הל ר"ח אייר בשבת**

אף לנוהגים איסור בר"ח אייר, אם חל ר"ח בשבת יש להתיר בערב שבת לישא אשה בו ביום כיון שעיקר הסעודה תהיה בשבת ור"ח. [מ"ב (סי"ק ח)].

**ד. ר"ח אייר שחל בשני – שבת (אם מותר בתספורת)**

אם חל ר"ח אייר בימי ששי שבת כיון שיש כאן תוספת שמחה שבת ור"ח, יש להתיר להסתפר בערב שבת מפני כבוד השבת. [מ"ב (סי"ק ה) ודעת בעל האג"מ (בין פסח לשבועות פ"י הגה כב) שד"ן הל' הוא אף לנוהגים להסתפר לאחר ל"ג בעומר]. וי"א שאין המקפידים שלא להסתפר בר"ח משום צוואת ר"י החסיד (אות מח) (ע"י מ"ב סי' ר"ס סי"ז ז) יכולים להקל בר"ח אייר. [בעל האג"מ (שם הגה ח) והגרש"א זצ"ל (הל' חג בחג פ"ז הגה 55)]. ויש מחמירים בזה. [הגר"י קניבסקי זצ"ל (בין פסח לשבועות שם הגה ז) ומבית לוי (ניסן עמ' ענ)].

**ה. עד מתי נוהגים דיני אבלות (לנוהגים מיום שני של פסח)**

י"א שנוהגים שלא להסתפר (ושלא לישא אשה) עד ל"ג לעומר, שאז פסקו מלמות תלמידי ר"ע. ודעת השו"ע (סי' תצג סעי' ב) שאין להסתפר עד יום ל"ד בבקר דאז פסקו מלמות. [ע"י מ"ב (סי' ז)]. וע"י להלן בענין נישואין ותספורת בל"ג בעומר.

**ו. עד מתי נוהגים דיני אבלות (לנוהגים מר"ח אייר)**

הנוהגין דיני אבלות מיום שני שבר"ח אייר, לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך. אלא שמותר להם להסתפר בל"ג בעומר עצמו. [רמ"א (סעי' ג). וע"י להלן לענין תספורת בל"ג בעומר]. ומכל מקום אף לדעה זו המנהג לישא ולהסתפר בג' ימי הגבלה, וזה שרי מיום ראשון של ימי הגבלה בבוקר דוקא דאמרין מקצת היום ככולו. ויש מקומות שנוהגין להקל בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות, (ולענין ריקודין ומחולות, עיין בסמוך). ובענינים אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי"ק טו)]. ואם אין מנהג ידוע יכול לתפוס איזה מנהג שירצה. [מ"ב (סי"ק יז)]. וענין לקמן לענין מנהג ארץ ישראל בזה.

**ז. מנהג האר"י ז"ל לענין תספורת בימי הספירה**

האר"י ז"ל נהג שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות. ולפי מנהגו אפי' אם יזדמן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן העומר. [שע"ת (שם אות ח)]. ואם שבועות חל במוצ"ש מותר להסתפר ביום שישי שהוא יום מ"ח לעומר כדי שלא יכנס לחג כשהוא מנוול. [מורה באצבע (סי' ח אות רכא)].

**ח. ר"ח סיון שחל ביום ראשון**

הנוהגים איסור תספורת מר"ח אייר עד ג' בסיון, אם חל ג' סיון ביום א' מותרים להסתפר בערב שבת שלפניו שהוא ר"ח סיון מפני כבוד השבת. [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פ"א אות כד). וע"י במקראי קדש (ססי' ט)].

**ט. ריקודים מר"ח סיון עד העצרת (לנוהגים דיני הספירה מר"ח אייר)**

מר"ח סיון עד העצרת מותרים בתספורת, אלא שיש להסתפק האם אסורים בריקודים ומחולות של רשות. [שעה"צ (אות ד)]. ונוהגים להחמיר. [הגרש"א זצ"ל (שם פ"א אות טו ובהנה שם)].

**י. מנהג ארץ ישראל**

בארץ ישראל בני אשכנז נוהגים דיני האבלות החל מתחילת ימי הספירה בפסח. [נלוח ארץ ישראל (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)].

**יא. תספורת ונישואין בל"ג בעומר**

מנהג בני אשכנז שלא להסתפר ושלא לישא אישה בליל ל"ג בעומר, אבל ביום (מנץ החמה) מקילים. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב), מ"ב (סי"ק י - יא) ולוח אר"י (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)]. ואם השעה דחוקה יש להקל אף בליל ל"ג בעומר בין לענין תספורת ובין לענין לישא אישה (ובכח"ג שלי"ג בעומר חל ביום ו' ואין נוהגין בזמנינו להתחתן ביום ששי ואין רוצים לדחות החתונה, ניתן להחשיב זאת כשעת הדחק ולהתחתן בליל ל"ג בעומר). [מ"ב (סי"ק יא) והגרש"א זצ"ל (שם יוסף ח"א סי' קד)]. ומנהג בני ספרד להקל בכל זה מיום ל"ד בעומר. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

**יב. ל"ג בעומר שחל בערב שבת (למחמירים לעיל)**

אף לנוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בבקר, אם חל יום ל"ג ערב שבת מותר להסתפר מפני כבוד השבת. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

**יג. ל"ג בעומר שחל ביום ראשון**

אם חל ל"ג בעומר ביום ראשון, לדעת הרמ"א שמותר להסתפר ביום ל"ג, נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד שבת [רמ"א (שם)]. וטוב להסתפר אר חצות אם אפשר אולם אף קודם חצות שרי [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פ"א הגה 79)]. ואם לא הסתפר ביום ששי אסור להסתפר במוצאי יד. **נישואין לאחר ל"ג בעומר**

מנהג אר"י לענין נישואין להחמיר עד ר"ח סיון חוץ מל"ג בעומר שמקילים כנ"ל. [נלוח אר"י (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)]. ומנהג הספרדים להקל אף לענין נישואין מיום ל"ד בעומר בבוקר. **טז. להחמיר כל ימי הספירה**
הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג איסור כשני המנהגים, רשאי, ו"לא הוי ככסיל בחושך הולך", כיון שכונתו לצאת מהספק. [ח"ק יעקב (סי' תצג סי"ק יא) ואזיל לשיטתו בספרו מנחת יעקב (כלל לו אות א). וכן פסק המ"ב (ססי' תצג סי"ק ז). וע"י בחו"א (שבעיית סי' כג סי"ק א). וע"י עוד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ט)]. **טז. לשנות מנהגו**

י"א שמותר לשנות משנה לשנה הימים שנוהג בו איסור. [אג"מ (או"ח ח"א סי' קנט וח"יב סי' צה) כיון שבתרייהו יש מספר הל"ג יום, דשני המנהגים הם נחשבים למנהג אחד לאסור מספר ל"ג יום, עייניש].

**יז. ספק אם הדבר נאסר מפני המנהג**

בספק אין להחמיר בדבר שהוא רק מצד המנהג. [שעה"צ (סי' תצג אות יד) ע"פ החק יעקב].

## להשתתף בחתונה הנערכת בימים אלו

**א. חתונה שנערכת שלא בזמן**

הנושא אישה בימים שנוהגים בהם איסור, אף על פי שעושה שלא כדון מכל מקום מותר להשתתף בחתונה ולשמחו. [אג"מ (או"ח ח"א סי' קנט ד"ה והנה החתי"ס) דהא איתא בשו"ע (שם סעי' א) שאם קפץ וכנס שערך אותו, ואם יהיה אסור לילך אל הסעודות ולשמחו אין לך עונש גדול מזה].

**ב. חתונה הנערכת ע"י מי נזהר היתר**

הנושא אישה בימים המותרים להתחתן על פי מנהגו, מותרים חבריו הנוהגים איסור באותם הימים להשתתף בשמחתו ולשמחו. [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"א אות יט)].

## ל"ג בעומר

**א. ריבוי שמחה**

ביום ל"ג מרבים בו קצת שמחה מפני שפסקו למות תלמידי ר"ע. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב)]. ומשום הילולת רשב"י. [נדרה"ש (אות ז) וכה"ח (אות כז)]. ויש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הילולת רשב"י אף בלילה. [הגר"נ זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד עמ' ספ). ודעת הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"א הגה כז והנה 58) שלנוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום ל"ג) שפיר שרי אפילו ריקודים של רשות]. וי"א שסעודה בל"ג בכלל סעודת מצוה. [ע"י במהרי"ל (החדשות סי' קד)].

**ב. אכילת תהנון**

אין אומרים בו תחנון. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב) ע"פ מהרי"ל]. גם במנחה של ל"ב. [מ"ב (סי"ק ט)]. אך למנצח יעקב ד' אומרים. [פמ"ג (סי' תצג א"א סי"ק ג) ומ"ב (סי' קלא סי"ק לה)]. וכן אם חל ביום חמישי אומרים א-ל ארך אפים. [ע"י מ"ב (סי' קלא סי"ק לה)]. ואם חל ביום ראשון אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה.

## איסור חדש

**א. אכילה מתבואה חדשה**

איסור לאכול חדש, והיינו תבואה ששלה אחר ט"ז בניסן שהוא זמן הקרבת העומר. שאם נרשעה קודם העומר אף על פי שלא נקשרה עד אחר העומר, העומר מתירה. [שו"ע (סי' תפט סי' י וי"ד סי' רצג סעי' ג) ומ"ב (סי"ק מד)]. וי"א שנרשע קודם העומר היינו ג' ימים לפני ט"ז בניסן. [ש"י (סי"ק ב) ע"פ התרה"ד (סי' קנא). וכן פסק המשכנות יעקב (ח"א ססי' סז ד"ה ולענין)]. וי"א שבועיים לפני פסח. [נקה"ח (שם) ודגמיר (שם)]. ואין להקל כשיטה הראשונה אלא בשעת הדחק בתבואת חו"ל. [ע"י במנח"י (ח"יו סי' מג) שכת' להתיר בשעת הדחק בחו"ל בארץ לחה שהשגמים מרובים].

**ב. תרופות המכילות עמילן דגן**

תרופות המכילות עמילן דגן אין לחשוש בהם משום איסור חדש. [הגרש"א זצ"ל (קובץ תשובות סי' עג) מפני שנאמר ולחם וקלי ורכמל לא תאכלו, ותרופות נפסלו מאכילת כלב].

**ג. חדש בזמן הזה**

דעת הרמ"א (וי"ד סי' רצג) דחדש בזמן הזה מותר משום ס"ס, אולי התבואה היא משנה שעברה, ואת"ל משנה זו אולי נרשעה קודם לעומר. וה"ה אם הוא מקום שמביאים תבואה ממקומות אחרים שתבואתן נרשעת קודם לעומר יש להסתפק אם הם מאלו שנרשעו לפני פסח. ומכל מקום יש אומרים שלפ"ז במקומות שידוע שיש רוב שנורעים אחר הפסח, וגם אין רגיל להביא שם תבואה ממדינות אחרות אין להקל בס. [מ"ב (שם סי"ק מה) בשם האחרונים]. וע"י בסמוך.

**ד. לימוד זכות לנוהגים להקל בזה (בחו"ל)**

רוב העולם אין נוהגין כלל באיסור חדש אפילו שידוע שנורע לאחר הפסח. ויש שלמדו עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זחיר בזה ולכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל אינה אלא מד"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין לא"י כגון מצרים ובבל. ויש שלמדו עליהם זכות שסוברין שחדש אינו נוהג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם. [מ"ב (שם)].

**ה. אין ראוי להנהיג**

אף שאין בידינו למחות ביד המקילין, מ"מ כל בעל נפש לא יסמוך על המתירים ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו, כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל אופן.

**ו. מ"ב (שם).** וע"י בביאור הלכה (שם). וע"י עוד באור הציון (ח"א יו"ד סי' טו)].

**ז. תבואת חו"ל שנקנתה באר"י (למקולן לעיל שאינו נוהג בחו"ל)**

יש אומרים שתבואה חדשה הבאה מחו"ל (לסוברים שחדש אינו נוהג שם) ונכנסה לאר"י ונאנתה באר"י הדבר תלוי במח' אם נאסרת. [אחיעזר (שם אות ב). ודעת הציץ הקודש (ח"יב סי' יז) להחמיר בקמח מחו"ל שהיה של ישראל]. ולמעשה א"צ להחמיר בדבר. [הר צבי (זרעים ח"א רס"י כז)].

**ז. שכר**

י"א ששכר העשוי מתבואה חדשה אין בו איסור חדש בחו"ל, משום שמשקים היוצאים מהם אינם כמותם, ואין בזה רק איסור דרבנן באר"י, ועל כן יש להקל בזה בחו"ל. [פנ"י (מ"א סוף קדושין). וע"י בלח"מ על משניות (תרומות ריש פ"א) הביאו חש"י (שם סי"ק ו)]. וי"א שאין להקל בדבר. [ח"ק יעקב (סי' תפט אות כב), ערה"ש (וי"ד שם אות כב). והש"ח (כתי שצריך להתיישב בדבר. וע"י בבח"ל (סי' רצו ד"ה אם הוא) שמצדד להחמיר שהנוהר משכר של חדש שלא יכול לצאת ליד"ח קידוש או הבדלה מי שמבדך על שכר זה].

**ח. כלים בלועים באיסור חדש (בחו"ל)**

אם הנוהרים מאיסור חדש בחו"ל, אינם נוהרים בפליטת כלים אם לא שברו לו שנתשל בו מתבואה חדשה, ואף בזה אין להחמיר רק בתוך מעת לעת (כ"ד שעות) מן הבישול הראשון. [מ"ב (סי"ק מח)]. ובזמן שניתר איסור חדש ניתרות גם הבליעות ואין צורך להגעיל הכלים. [שטת הלוי (ח"י סי' קפ אות ב) והגרש"א זצ"ל (אשרי האיש פסח פ"ג אות ח)].

✉ להצטרפות לרשימת התפוצה ללא עלות ניתן לשלוח בקשה לדוא"ל: amikta@amikta.co.il

הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו | © שמעתא עמיקתא – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503